

УДК 355.48

DOI: 10.33099/2707-1383-2019-34-4-159-171

*Пащикова О.О., науковий співробітник
науково-дослідного центру воєнної історії
Національного університету оборони
України імені Івана Черняхівського (м. Київ)
ORCID: 000–0002–6525-4613*

*Бідний В.А., начальник воєнно-історичного
відділу Воєнно-наукового управління
Генерального штабу ЗС України (м. Київ)*

ЗАХОДИ ВОЄННО-ІСТОРИЧНОЇ РОБОТИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ВВНЗ (2017–2019)

У статті здійснено порівняльну характеристику планів воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України за 2017–2019 роки. Наведено основні заходи, проведені в означений період, зокрема визначено ступінь залучення курсантів до заходів воєнно-історичної роботи у вищих військових навчальних закладах України у контексті військово-патріотичного виховання.

Ключові слова: *воєнно-історична робота, план воєнно-історичної роботи, військово-патріотичне виховання, Збройні Сили України, курсанти, вищі військові навчальні заклади.*

Постановка проблеми. Необхідність наукового воєнно-історичного аналізу сучасних воєнних конфліктів, у тому числі збройної агресії Російської Федерації проти України, актуалізує ефективне проведення воєнно-історичної роботи (далі – ВІР). У 2016 році стало очевидним, що без єдиного центру, що координував би діяльність орга-

нів військового управління, наукових установ, вищих військових навчальних закладів проведення системної воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України (далі – ЗС України) неможливе. З огляду на це у складі Воєнно-наукового управління Генерального штабу ЗС України було створено воєнно-історичний відділ [1, с. 24]. Воєнно-

наукове управління започаткувало планування системної військово-історичної роботи та її організацію у ЗС України.

Проблеми реалізації її у Збройних Силах України розглядали Ю. Гусак, В. Бідний; запровадження ВІР у силових структурах іноземних держав вивчав М. Гребенюк; питання військово-патріотичного виховання особового складу Збройних Сил України, у тому числі курсантів вищих військових навчальних закладів, через військово-історичну роботу досліджував В. Грицюк; проблеми викладання військово-історичних дисциплін у вітчизняних військових вузах окреслювали І. Фурман, С. Фалько та ін.

Однак питання реалізації планів військово-історичної роботи у Збройних Силах України через виконання заходів ВІР належним чином не аналізувалося ні в наукових працях, ані у службових документах Міністерства оборони України і Генерального штабу ЗС України.

Мета статті – проаналізувати заходи військово-історичної роботи у вищих військових навчальних закладах за планами військово-історичної роботи у Збройних Силах України 2017–2019 років у контексті військово-патріотичного виховання курсантів ВВНЗ.

Виклад основного матеріалу. З 2017 року заходи ВІР у ЗС України здійснюють

відповідно до щорічних Планів військово-історичної роботи у ЗС України, що затверджує начальник Генерального штабу ЗС України. Структурно плани військово-історичної роботи включають 5 розділів: “Розробка проектів нормативно-правових актів (документів) з організації та проведення військово-історичної роботи у ЗС України”, “Організація та проведення військово-історичних досліджень”, “Розробка наукових праць (монографії, навчальні посібники та підручники)”, “Проведення наукових та науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів”, “Інші заходи військово-історичної діяльності” (заходи військово-патріотичного виховання, розвиток музейної та архівної справи).

Суб’єкти військово-історичної роботи у ЗС України, у тому числі вищі військові навчальні заклади наприкінці року надають Воєнно-науковому управлінню пропозиції щодо заходів планів ВІР, виходячи із завдань, які вони виконують у контексті військово-історичної роботи, а саме:

- виконання науково-дослідних робіт з актуальної військово-історичної проблематики з метою створення та удосконалення програм навчальних дисциплін з історії держави, воєнної історії та історії воєнного мистецтва;
- розроблення та видання науко-

вої продукції на воєнно-історичну тематику;

- організація вивчення слухачами (курсантами) і постійним складом історії війн і воєнного мистецтва, воєнної історії;

- організація і проведення воєнно-історичних конференцій, воєнно-історичних польових поїздок, семінарів, інших заходів воєнно-історичної тематики тощо.

Одним із перших документів, розроблених відповідно до плану ВІР, стало Положення про воєнно-історичну роботу у Збройних Силах України. Цей основоположний документ визначає зміст, напрями, завдання та види воєнно-історичної роботи у вітчизняних збройних силах. Відповідно до Положення, загальне керівництво воєнно-історичною роботою у ЗС України здійснює Воєнно-наукове управління Генерального штабу Збройних Сил України. Керівництво воєнно-історичною роботою у структурних підрозділах Генерального штабу Збройних Сил України та органах військового управління, що виконують його окремі функції, ВВНЗ, ВНП ВНЗ здійснюють відповідні начальники, у командуваннях видів, оперативних та повітряних командуваннях, військових частинах – командувачі (командири) [2]. Разом з тим планами на 2017–2018 роки пе-

редбачалося розробити Інструкцію про порядок організації і проведення воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України. У 2018 році, на нараді у Національному університеті оборони України було запропоновано не опрацьовувати зазначений нормативний акт, так як організація воєнно-історичної роботи у ЗС України вже регламентована відповідним Положенням.

Вивчення досвіду застосування військових частин (підрозділів) ЗС України в антитерористичній операції на Сході України набуло першочергового значення після початку збройної агресії Російської Федерації проти України. Для проведення воєнно-історичних досліджень у системі Збройних Сил України в Національному університеті оборони України імені Івана Черняховського та Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного було створено відповідні підрозділи. Функцію дослідницького елемента системи ВІР в університеті виконують науково-дослідний центр воєнної історії та кафедра історії війн і воєнного мистецтва, в академії – науково-дослідна лабораторія військової історії Науково-дослідного центру Сухопутних військ. Утворення/відновлення цих підрозділів було зумовлене початком збройної агресії Російської Федерації, необхідністю досліджува-

ти участь ЗС України в антитерористичній операції (далі – АТО). Планом військово-історичної роботи на 2017 рік було заплановано виконання однієї науково-дослідної роботи на військово-історичну тематику в Національному університеті оборони України. Замовником роботи виступило Військово-наукове управління ГШ ЗС України, визначивши темою застосування ЗС України в антитерористичній операції на Сході України.

У свою чергу, план ВІР 2018 року включав уже 7 науково-дослідних робіт, 4 з яких були присвячені досвіду застосування видів та родів військ Збройних Сил України в антитерористичній операції. Головними виконавцями більшості робіт виступили Національний університет оборони України та Національна академія сухопутних військ, виконуючи по 2 науково-дослідні роботи. У 2019 році було заплановано вже 7 робіт (2 – НУОУ, 3 – НАСВ, 2 – інші заклади) [3; 4; 5].

Результати наукових військово-історичних досліджень потребують впровадження і використання у навчальному процесі вищих військових навчальних закладів. Зокрема, за результатами науково-дослідних робіт науковці розроблюють наукові праці: монографії, посібники, підручники. Планом на 2017 рік передбачалося розроблення 5 ви-

дань військово-історичного спрямування, у свою чергу, планами на 2018 – 9, 2019 – 16. Тематика видань охоплює історію війн і військового мистецтва (“Історія війн та військового мистецтва” – ВА (м. Одеса), “Стабілізаційні і специфічні дії, спеціальні операції – історія, сучасність, перспективи” – НАСВ тощо), історію будівництва збройних сил (“Історія Збройних Сил України” – ХНУПС, “Історія українського війська” – НАСВ, “Розвиток українського війська в період ХХ–ХХІ ст.” – ВІПІ, “Воєнно-морська історія України” – НУОУ, “Розвиток військового тилу (від стародавніх часів до сучасності)” – ВА (м. Одеса), “Світовий досвід розбудови та застосування сухопутного компоненту Сил спеціальних операцій (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.)” – НАСВ тощо). Особливої уваги потребують дослідження досвіду застосування підрозділів ЗС України в АТО/ООС (“Досвід застосування військових частин (підрозділів) Збройних Сил України в антитерористичній операції (2015 рік)” – НУОУ, “Збройний конфлікт на Сході України (2016 рік) (історичний нарис)” – НУОУ, “Досвід застосування Десантно-штурмових військ ЗС України в АТО (ООС) на Сході України: уроки та висновки” (2014–2018 роки)” – ВА (м. Одеса), “Альбом схем бойових зіткнень підрозділів ЗС України з диверсійно-розвід-

увальними групами незаконних збройних формувань у районі проведення АТО в 2015 році” – ВІТІ тощо).

У Національному університеті оборони України та Національній академії сухопутних військ здійснювалася підготовка кандидатів і докторів наук за науковою спеціальністю “військова історія”. Відповідно до плану ВІР на 2017 рік ад’юнкти і здобувачі цих закладів виконували 9 дисертаційних досліджень на воєнно-історичну тематику (1 – у НУОУ, 8 – у НАСВ). У 2018 році кількість запланованих дисертаційних досліджень збільшилась удвічі і становила 16 робіт (1 – у НУОУ, 15 – у НАСВ). У 2019 році – 9. Найбільший блок – 5 дисертацій – склали дослідження, присвячені проблемам проведення антитерористичної операції на Сході України та окупації Кримського півострова Російською Федерацією. Науковий інтерес для дослідників становили питання формування та діяльності так званих добровольчих батальйонів під час АТО та появи в Україні волонтерського руху у відповідь на російську збройну агресію; російська політика щодо кримського півострова, форми і методи впливу на населення в ході інформаційно-психологічної операції, спрямованої на “обґрунтування” окупації частини території України; антитерористична операція у росій-

ському і українському суспільних дискурсах. В умовах гібридної війни Російської Федерації проти України і провідних країн світу актуальності набуло вивчення досвіду протидії інформаційній агресії. Окремий блок робіт (3 дисертаційні роботи) склали дослідження пропагандистського протидорства у період Другої світової війни та “холодної війни”, а також інформаційного протистояння на пострадянському просторі. Тематика інших дисертаційних робіт присвячена розвитку способів ведення збройної боротьби, становленню та розвитку видів (родів) військ, підготовці військових фахівців тощо [3; 4; 5].

Апробація результатів досліджень здійснювалася на наукових, науково-практичних та військово-історичних конференціях, що також є однією з форм військово-патріотичної роботи з курсантами ВВНЗ. Відповідно до щорічних Планів воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України у військових навчальних закладах у 2017 році було заплановано проведення 7 конференцій на воєнно-історичну тематику, у 2018 – 5, у 2019 – 6 (табл. 1).

З 2016 року у Національному університеті оборони України щорічно проводиться Всеукраїнська наукова конференція “Українське військо: сучасність та історична ретроспекти-

Кількість конференцій на воєнно-історичну тематику, запланованих у ВВНЗ України (2017–2019)

Рік Заклад	НУОУ	НАСВ	ХНУПС	ВІКНУ	ВА (м. Одеса)	ІВМС НУ “ОМА”
2017	1	3	2	–	1	–
2018	1	2	–	1	–	1
2019	1	2	–	1	–	2

ва”, присвячена військовій справі та діяльності військових формувань на теренах України від давніх часів до сьогодення. Найбільше подібних заходів організовує і проводить Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Тематика конференцій присвячена різноманітним аспектам історії України, зокрема проблематиці національно-визвольних змагань, а також розвитку воєнного мистецтва, озброєння і військової техніки тощо. Організатори заходів дають змогу самим курсантам опублікувати результати наукових досліджень, зокрема за досвідом їх участі в антитерористичній операції/операції Об’єднаних сил [6, с. 26–27]. Окремий інтерес становлять курсантські конференції та конкурси наукових робіт воєнно-історичного спрямування (“Мужність та героїзм українських воїнів в антитерористичній операції на Сході України” – ХНУПС, “Українське військо в боротьбі за державність (до

100-ліття подій Української національної революції)” – НАСВ тощо).

На кафедрі тактики та загальновійськових дисциплін Військової академії (м. Одеса) діє секція “Воєнна історія” курсантського наукового гуртка. У 2017 році курсанти академії взяли участь у другому турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузі “Військові науки” зі спеціальності “Військова історія” за темами: “Героїчна оборона Одеси – перлина воєнного мистецтва”, “Гетьман Петро Конашевич Сагайдачний – видатний полководець та державний діяч”. На кафедрі гуманітарних та соціально-економічних дисциплін академії діє військово-історичний гурток, де курсанти досліджують різні аспекти військової історії України, у тому числі періоду Другої світової війни (“Оборона Одеси 5 серпня – 16 жовтня 1941 р.”, “Дії тилової служби під час оборони Одеси”, “Дії артилерійських підрозділів в обороні Одеси”, “Дії партизанських загонів під час окупації Одеси” тощо).

Кількість семінарів, круглих столів на воєнно-історичну тематику, запланованих у ВНЗ України (2017–2019)

Рік Заклад	НУОУ	НАСВ	ХНУПС	ВІКНУ	ВА (Одеса)	ІВМС НУ “ОМА”	ВІПІ	ЖВІ	ВІТВ НТУ “ХПІ”
Семінари									
2017	1	–	–	–	–	–	–	–	–
2018	2	–	–	–	–	–	–	1	1
2019	2	–	–	–	4	1	–	–	–
Круглі столи									
2017	–	–	1	–	1	–	–	–	–
2018	–	–	–	1	–	–	1	1	1
2019	–	–	–	–	–	1	2	1	–

У 2017 році у Військовій академії (м. Одеса) було проведено конкурс на кращий реферат серед курсантів академії на тему “Одеса – місто Герой”, присвячений подіям Другої світової війни, зокрема обороні Одеси та її визволенню у квітні 1944 року. Тематика рефератів визначалася за напрямками підготовки: особливості озброєння та військової техніки, тилового забезпечення ведення операцій у Другій світовій війні, історичний досвід військової освіти та підготовки військових фахівців одеських військових училищ в роки Другої світової війни тощо [7].

Водночас у вищих військових навчальних закладах істотно збільшилась кількість семінарів і круглих столів. Якщо у 2017 році було проведено один семінар і два круглі столи, то від-

повідно до планів ВІР на 2018–2019 роки було заплановано більше подібних заходів (табл. 2).

Окремої уваги у контексті військово-патріотичного виховання заслуговують семінари і круглі столи із залученням курсантів. Зокрема, у 2017 році у Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба було проведено 2 міжвузівські круглі столи зі студентами і курсантами на воєнно-історичну тематику періоду Другої світової війни (“Друга світова війна: сучасний погляд”), а також сучасної воєнної історії України (“Оборона аеропорту: історія героїзму та уроки мужності”).

В умовах фальсифікації воєнної історії України як елементу інформаційної агресії Російської Федерації

актуалізувалося питання викладання воєнно-історичних дисциплін у ВВНЗ (ВНП ЗВО). На думку вітчизняних фахівців, наразі курсанти та слухачі вітчизняних ВВНЗ практично не мають системних знань щодо всесвітньої та вітчизняної історії, що зумовлено недостатніми шкільними знаннями. Не менш суттєвою проблемою є слабкі аналітичні навички та вміння виявляти причинно-наслідкові зв'язки між подіями тощо [8, с. 49]. Так, викладання воєнної історії у вітчизняних вищих військових навчальних закладах здійснюється за навчальною дисципліною “Історія війн і воєнного мистецтва (у тому числі історія українського війська)”. Відповідно до вимог наказу Міністерства оборони України від 25.04.2016 № 216 “Про вдосконалення підготовки офіцерських кадрів тактичного рівня та сержантського (старшинського) складу у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів” на викладання цієї дисципліни відведено 45 академічних годин. У всіх ВВНЗ України бюджет навчального часу за зазначеною дисципліною встановлений відповідно до цього мінімуму: 30 годин складають аудиторні заняття (лекції, семінари, групові заняття) та 15 годин – самостійна підготовка. Ви-

нятком стала лише Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, де бюджет навчального часу склав 90 годин. Наприклад, розвиток воєнного мистецтва за досвідом локальних війн та збройних конфліктів після Другої світової війни викладається лише 9 годин, з яких 3 години відводиться на самостійну роботу. Водночас у НАСВ на вивчення відповідних тем виділяється 43 години, де на окремих заняттях курсанти вивчають війни в Кореї, В'єтнамі, Афганістані, Перській затоці, Югославії, Іраку, Чечні, а також воєнне мистецтво в ході проведення антитерористичної операції на Сході України.

Також результати перевірки стану воєнно-історичної роботи у вищих військових навчальних закладах Збройних Сил України, проведеної у 2017 році, виявили, що у ВВНЗ відсутні кафедри воєнної історії та предметно-методичні комісії з історії війн і воєнного мистецтва. Викладання дисципліни “Історія війн і воєнного мистецтва (у тому числі історія українського війська)” здійснюється на кафедрах тактики викладачами цієї же кафедри, які не завжди є фахівцями в галузі історії. Також існує проблема навчально-матеріального забезпечення викладання історії війн і воєнного мистецтва, а саме відсутній єдиний

підручник історії війн і воєнного мистецтва для курсантів ВВНЗ, бракує сучасних посібників, методичних рекомендацій, відеоматеріалів тощо [7].

З огляду на це планом ВІР на 2018 рік у Національному університеті оборони України було заплановано і проведено семінар на тему: “Вироблення єдиних підходів щодо викладання воєнно-історичних дисциплін у ВВНЗ (ВНП ВНЗ) та видання підручників з історії війн і воєнного мистецтва” і круглий стіл – “Викладання воєнної історії у ВВНЗ. Проблеми та шляхи їх вирішення”.

Окремої уваги потребують інші заходи воєнно-історичної діяльності, зокрема військово-патріотичного виховання. План ВІР на 2017 рік передбачав збір та узагальнення інформації про приклади мужності та героїзму військовослужбовців ВДВ ЗС України в ході АТО на Сході України, виставку літератури “Сучасні герої українського війська”, тематичні екскурсії “На сторожі конституційного ладу, життя та злагоди народу України. Історія Збройних Сил України”, а також комплекс заходів, присвячених знаменним датам у воєнній історії України, дням створення військових частин, які брали участь в АТО.

Зокрема, у 2017 році курсанти Військової академії (м. Одеса) взяли

участь в урочистих заходах до Дня Соборності України, Дня учасника бойових дій на території інших держав, 72-ї річниці визволення Одеси, Дня Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні. Крім того, було організовано та проведено фотовиставку “242 дні Героїчної оборони ДАП”, зустріч із військовослужбовцями та добровольцями, які брали участь у бойових діях на Сході України, з нагоди 3-ї річниці початку антитерористичної операції.

У 2017 році курсанти – члени воєнно-наукового гуртка кафедри соціально-гуманітарних та загальновійськових дисциплін Інституту Військово-Морських Сил Національного університету “Одеська морська академія” відвідували комплекс “Холодний Яр”, взяли участь у зустрічі з колишнім вояком УПА. Також з метою національно-патріотичного виховання учнівської молоді особовий склад інституту у 2017 році провів 80 бесід військово-історичного спрямування зі старшокласниками місцевих загальноосвітніх навчальних закладів, з них 7 бесід провели курсанти інституту (“Герої Крут – вас не забути!”, “Герої Крут та День незалежності і соборності України”, “Історія українського війська”, “Визвольні змагання українського народу”, “8 травня – День пам’яті та примирення” тощо) [7].

План воєнно-історичної роботи на 2018 рік передбачав уже 21 захід військово-патріотичного виховання особового складу Збройних Сил України, а також курсантів ВВНЗ. У 2019 році цих заходів було заплановано менше, однак вони набули більш практичного спрямування, зокрема: проведення фотовиставки героям Майдану, учасникам АТО на тему: “Ви жертвою в бою нерівним лягли з любов’ю до свого народу”, організація виставок літератури в бібліотеках гарнізонних будинків офіцерів, клубів військових частин “Сучасні герої українського війська”, тематичні екскурсії “Історія боротьби за незалежність Українського народу. Історія ЗС України”, відкриття експозиції “Герої серед нас”, присвяченої курсантам – учасникам АТО, організація роботи щодо присвоєння почесних найменувань військовим навчальним закладам тощо [5]. Так, у 2019 році почесне найменування “імені героїв Крут” було присвоєно Військовому інституту телекомунікацій та інформатизації.

Висновок. З 2017 році воєнно-історична робота у Збройних Силах України набула системного характеру. Суб’єкти ВІР у ЗС України, зокрема вищі військові начальні заклади, почали здійснювати заходи відповідно до щорічних планів, затверджених начальником Генерального штабу ЗС

України. Аналіз планів ВІР на 2017–2019 роки свідчить про тенденцію збільшення кількості запланованих заходів (воєнно-історичних досліджень, конференцій, семінарів тощо). Впровадження результатів науково-дослідних та дисертаційних робіт у навчальний процес ВВНЗ, залучення курсантів до наукової роботи (участь у воєнно-історичних гуртках, наукових воєнно-історичних конференціях, круглих столах, конкурсах наукових робіт, проведення бесід зі школярами закладів середньої освіти тощо) сприяло військово-патріотичному вихованню.

Разом з тим ефективна воєнно-історична робота у Збройних Силах України неможлива без ретельного аналізу виконаних заходів, їх результативності, ступеня залученості суб’єктів воєнно-історичної роботи тощо. Потребують розроблення накази Генерального штабу Збройних Сил України про результати воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України для аналізу недоліків, що ускладнюють проведення тих чи інших заходів ВІР, та їх усунення на етапі планування на наступний рік. Детальне розроблення очікуваних результатів та подальше впровадження їх у навчально-виховний процес вищих військових навчальних закладів України дасть змогу посилити військово-патріотичне виховання курсантів.

Список використаних джерел і літератури

1. Гусак Ю.А. Стан та перспективи розвитку військово-історичної роботи в Збройних Силах України / Ю. А. Гусак // III Всеукраїнська наук.-практ. конф. “Українське військо: сучасність та історична ретроспектива” : зб. матеріалів (Київ, 30 листопада 2018 р.). – К. : НУОУ, 2018. – С. 21–28.
2. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України №109 “Про затвердження Положення про військово-історичну роботу у Збройних Силах України” від 29.03.2017.
3. План військово-історичної роботи у Збройних Силах України на 2017 рік, затверджений тимчасово виконуючим обов’язки начальника Генерального штабу ЗС України від 10.06.2017.
4. План військово-історичної роботи у Збройних Силах України на 2018 рік, затверджений заступником начальника Генерального штабу ЗС України від 13.01.2018.
5. План військово-історичної роботи у Збройних Силах України на 2019 рік, затверджений начальником Генерального штабу ЗС України від 29.12.2018.
6. Пашкова О.О. Вітчизняна військово-історична періодика у військово-патріотичному вихованні курсантів ВВНЗ / О. О. Пашкова // Воєнно-історичний вісник. – 2019. – № 2. – С. 19–37.
7. Доповідь Міністру оборони України щодо стану військово-історичної роботи у вищих військових навчальних закладах Збройних Сил України. – ВНУ ГШ ЗС України. – Ф. 4289, Оп. 1, Спр. 46, Т. 3, Арк. 81–86.
8. Фурман І.І., Резнік В.І. Викладання військово-історичних дисциплін у вищих військових навчальних закладах: проблемні питання та шляхи вирішення / І. І. Фурман, В. І. Резнік // III Всеукраїнська наук.-практ. конф. “Українське військо: сучасність та історична ретроспектива” : зб. матеріалів (Київ, 30 листопада 2018 р.). – К. : НУОУ, 2018. – С. 48–56.

References

1. Husak Yu.A. Stan ta perspektyvy rozvytku voienno-istorychnoi roboty v Zbroinykh Sylakh Ukrainy / Yu. A. Husak // III Vseukrainska nauk.-prakt. konf. “Ukrainske viisko: suchasnist ta istorychna retrospektyva” : zb. materialiv (Kyiv, 30 lystopada 2018 r.). – K. : NUOU, 2018. – S. 21–28.
2. Nakaz Heneralnoho shtabu Zbroinykh Syl Ukrainy №109 “Pro zatverdzhennia Polozhennia pro voienno-istorychnu robotu u Zbroinykh Sylakh Ukrainy” vid 29.03.2017.

3. Plan voienno-istorychnoi roboty u Zbroinykh Sylakh Ukrainy na 2017 rik, zatverdzhenyi tymchasovo vykonuiuchym oboviazky nachalnyka Heneralnoho shtabu ZS Ukrainy vid 10.06.2017.

4. Plan voienno-istorychnoi roboty u Zbroinykh Sylakh Ukrainy na 2018 rik, zatverdzhenyi zastupnykom nachalnyka Heneralnoho shtabu ZS Ukrainy vid 13.01.2018.

5. Plan voienno-istorychnoi roboty u Zbroinykh Sylakh Ukrainy na 2019 rik, zatverdzhenyi nachalnykom Heneralnoho shtabu ZS Ukrainy vid 29.12.2018.

6. Pashkova O.O. Vitchyzniana voienno-istorychna periodyka u viiskovo-patriotychnomu vykhovanni kursantiv VVNZ / O. O. Pashkova // Voienno-istorychnyi visnyk. – 2019. – № 2. – S. 19–37.

7. Dopovid Ministru oborony Ukrainy shchodo stanu voienno-istorychnoi roboty u vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladakh Zbroinykh Syl Ukrainy. – VNU GSH ZS Ukrainy. – F. 4289, Op. 1, Spr. 46, T. 3, Ark. 81–86.

8. Furman I.I., Rieznik V.I. Vykladannia voienno-istorychnykh dystsyplin u vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladakh: problemni pytannia ta shliakhy vyrishennia / I. I. Furman, V. I. Rieznik // III Vseukrainska nauk.-prakt. konf. “Ukrainske viisko: suchasnist ta istorychna retrospektyva” : zb. materialiv (Kyiv, 30 lystopada 2018 r.). – K. : NUOU, 2018. – S. 48–56.

***Pashkova O.O.**, Researcher of Research*

Centre of Military History of Ivan

Cherniakhovskyi National Defence

University of Ukraine (Kyiv);

***Bidnyi V.A.**, Chief of Military historical*

Division of Military scientific Department

of General Staff of the Armed Forces

of Ukraine (Kyiv)

MEASURES OF MILITARY-HISTORICAL WORK IN THE ARMED FORCES OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION OF CADETS (2017–2019)

The article provides a comparative description of plans of military-historical work in the Armed Forces of Ukraine for 2017–2019. The basic measures carried out during this period are specified, in particular the degree of involvement of cadets in the

activities of military-historical work in higher military educational institutions of Ukraine in the context of military-patriotic education is determined.

Since 2017, military-historical work in the Armed Forces of Ukraine has become systematic. The subjects of the military-historical work in the Armed Forces of Ukraine, including higher military educational institutions, started implementing measures in accordance with the annual plans approved by the Chief of General Staff of the Armed Forces of Ukraine.

The analysis of plans of military-historical work for 2017–2019 indicates a tendency for an increase in the number of planned activities (military-historical studies, conferences, seminars, etc.). The introduction of the results of research and dissertation work in the educational process of higher military educational institutions, the involvement of cadets in scientific work (participation in military-historical groups, scientific military-historical conferences, round tables, competitions of scientific works, conducting conversations with high school students etc.) contributed to military-patriotic education.

At the same time, effective military-historical work in the Armed Forces of Ukraine is impossible without careful analysis of the implemented measures, their effectiveness, the degree of involvement of the subjects of military-historical work, etc. The needs to develop an

There is a need for developments of orders of General Staff of the Armed Forces of Ukraine about the results of military-historical work in the Armed Forces of Ukraine to analyze the shortcomings that complicate the implementation of certain measures of the military-historical work and eliminate them at the planning stage for the next year

Keywords: *military-historical work, plan of military-historical work, military-patriotic education, Armed Forces of Ukraine, cadets, higher military educational institutions.*